

NGUYỄN VĂN HOÀN

NHẬT BẢN

trong dòng chảy lịch sử
thời cận thế

NGUYỄN VĂN HOÀN

**NHẬT BẢN TRONG DÒNG CHẢY
LỊCH SỬ THỜI CẬN THẾ**

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - 2011

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Nhật Bản thời cận hiện đại là đối tượng nghiên cứu nhận được sự quan tâm sâu sắc của các học giả phương Đông và phương Tây bởi những đặc điểm và phương thức đặc biệt của quốc gia biển đảo ở vùng Viễn Đông xa xôi, cách trở. Sự vươn lên mạnh mẽ từ cải cách Minh Trị (1868-1912) cho đến sự thần kỳ diễn ra ở thập kỷ 60-70 trong thế kỷ XX của xứ sở hoa anh đào đã và đang cần nhận được sự giải mã và tìm hiểu trong thế giới toàn cầu hoá và hội nhập quốc tế.

Trong những năm gần đây, nghiên cứu Đông Bắc Á, trong đó nghiên cứu Nhật Bản có vị trí đặc biệt trong hệ thống các trường đại học khối khoa học xã hội nhân văn và kinh tế. Xem xét trong tương quan, Việt Nam và Nhật Bản đều là những quốc gia chịu ảnh hưởng của nền văn hoá Trung Hoa và học thuyết chính trị - xã hội Nho giáo, có những điểm tương đồng trong di biệt, có thể trao đổi kinh nghiệm trong xu thế hợp tác hoá và quốc tế hoá.

Là một giảng viên được đào tạo tại Khoa Lịch sử, Trường Đại học KHXH&NV - ĐHQGHN, ThS. Nguyễn Văn Hoàn đã nhận được sự truyền giảng tri thức và phương pháp của nhiều bậc thầy có uy tín về khoa học và tâm huyết nghề nghiệp. Tiếp theo cuốn sách *Nghiên cứu lịch sử chính trị và liên hệ kinh tế - xã hội* (Nxb. Đà Nẵng, 2010) và cuốn sách *Từ sự vận động lịch sử đến*

liên hệ kinh tế - văn hoá (Nxb. Lao Động, Hà Nội, 2011), chúng tôi được biết tác giả đã dành nhiều sự quan tâm của mình vào quá trình nghiên cứu khoa học về lịch sử kinh tế và quan hệ văn hoá trong lịch sử Nhật Bản thời cận thế. Cuốn sách *Nhật Bản trong dòng chảy lịch sử thời cận thế* là một công trình như vậy góp phần vào công tác nghiên cứu và học tập ngành Nhật Bản học ở Việt Nam hiện nay.

Trên cơ sở những bài viết dưới dạng các tiểu luận chuyên đề về quan hệ kinh tế và văn hoá giữa Nhật Bản với các nước trong khu vực Đông Nam Á và phương Tây, tác giả đã trình bày một bức tranh sôi động về kinh tế và văn hoá trong thời cận thế khi có sự tiếp xúc mạnh mẽ giữa Đông - Tây dọc theo con đường tơ lụa trên biển. Nội dung của cuốn sách với 6 bài viết về số lượng không nhiều nhưng dày dặn về dung lượng và sử dụng khá nhiều các nguồn tài liệu tin cậy của học giả Việt Nam và quốc tế. Qua các bài viết nói trên, tác giả đã trình bày nhiều vấn đề về kinh tế, tiếp thu văn hoá, quan hệ xã hội của nước Nhật trong thời cận thế. Từ những kiến giải đó, tác giả góp phần phác thảo nguyên nhân dẫn đến phát triển và tạo dựng diện mạo của nước Nhật hiện đại hoá cuối thế kỷ XIX xuất phát từ nhu cầu phát triển của đất nước từ những gì tiếp thu được từ học tập phương Tây, đuổi kịp phương Tây và vượt qua phương Tây.

Công trình nghiên cứu *Nhật Bản trong dòng chảy lịch sử thời cận thế* của ThS. Nguyễn Văn Hoàn (Trường Đại học Kinh tế - Đại học Đà Nẵng) là tập hợp các chuyên luận của tác giả về lịch sử kinh tế và văn hoá Nhật Bản. Đây là công trình nghiên cứu nghiêm túc, công phu, dựa trên nhiều tư liệu và phương

pháp nghiên cứu hiện đại. Cuốn sách là tài liệu tham khảo có giá trị đối với công tác giảng dạy và nghiên cứu khoa học về kinh tế và văn hoá Nhật Bản ở các trường đại học, viện nghiên cứu và bạn đọc quan tâm.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc!

Hà Nội, tháng 5 năm 2011

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG

LỜI MỞ ĐẦU

Khởi nguồn cảm hứng cho chúng tôi nghiên cứu về Nhật Bản và Đông Bắc Á là những tiết học *Lịch sử văn minh thế giới* khi đang còn là những sinh viên khoa Lịch sử tràn đầy mơ ước và khát vọng khám phá những chân trời tri thức đang rộng mở phía trước. Lúc đó Thầy Nguyễn Văn Kim là Tiến sĩ Lịch sử trẻ tuổi đã đứng lớp chúng tôi trực tiếp giảng dạy môn học đó. Với tầm cao tri thức và tấm lòng bao dung với học trò, Thầy đã gieo vào tâm trí chúng tôi những tiết giảng giàu cảm xúc khoa học và ấm áp tình người. Cuốn sách của Thầy tặng chúng tôi (*Chính sách đóng cửa của Nhật Bản thời kỳ Tokugawa - Nguyên nhân và hệ quả*, Nxb. Thế giới, Hà Nội, 2000) là một kỷ niệm đáng nhớ và là lời động viên khích lệ chúng tôi trên con đường nghiên cứu nhìn ra thế giới, trong đó có Nhật Bản là đối tượng nghiên cứu chính của Thầy trong các công trình khoa học.

Từ những may mắn đó, sau này trên đường đời công tác, làm công tác nghiên cứu và giảng dạy, trong bước đường mưu sinh chúng tôi mỗi người mỗi ngả, làm những công việc khác nhau nhưng ít nhiều đều có liên quan đến ngành học được đào tạo. Riêng bản thân tôi tiếp tục được theo nghề của các thầy là từng ngày, từng giờ được lên lớp chia sẻ và truyền tải những tri thức được học, được biết với nhiều thế hệ anh chị em sinh viên.

Từ những nhận thức bước đầu về khoa học, được sự động viên của lãnh đạo Trường Đại học Kinh tế - Đại học Đà Nẵng, bạn bè, đồng nghiệp, chúng tôi mạnh dạn tuyển chọn, biên tập những bài

viết được đăng trên các tạp chí chuyên ngành ở Việt Nam thành cuốn sách có tiêu đề là *Nhật Bản trong dòng chảy lịch sử thời cận thế* như một lời tri ân với các thầy, các bạn đồng thời cũng là lời chia sẻ với nhân dân Nhật Bản từ những mất mát, đau thương do thảm hoạ động đất, sóng thần gây ra ở Tokushima năm 2011.

Nhân dịp cuốn sách ra mắt, chúng tôi xin gửi lời tri ân tới các bậc thầy: GS.TS. Trương Bá Thanh - Hiệu trưởng Trường Đại học Kinh tế - Đại học Đà Nẵng. PGS.TS. Lê Hữu Ái, Chủ nhiệm Khoa Lý luận chính trị, Trường Đại học Kinh tế - Đại học Đà Nẵng. GS. Vũ Dương Ninh, GS. Phan Huy Lê, GS.TSKH. Vũ Minh Giang, PGS. Nguyễn Quốc Hùng, PGS. Nguyễn Văn Hồng, PGS.TS. Vũ Quang Hiến, PGS.TS. Ngô Đăng Tri, PGS.TSKH. Nguyễn Hải Kế, GVC. Nguyễn Văn Ánh - Đại học Quốc gia Hà Nội.

Đồng thời, qua cuốn sách này, chúng tôi muốn tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Nguyễn Văn Kim đã dìu dắt, giúp đỡ và chia sẻ những tri thức khoa học cũng như phong cách cuộc sống giản dị, chân thành dành cho anh chị em sinh viên, học viên chúng tôi.

Cảm ơn Nhà xuất bản Lao Động đã ủng hộ ý tưởng và tạo điều kiện thuận lợi nhất cho công việc xuất bản, nhờ đó cuốn sách sớm đến được tay bạn đọc.

Cuốn sách là công trình bước đầu tìm hiểu về lịch sử kinh tế và văn hoá Nhật Bản thời cận thế, do vậy sẽ còn những hạn chế và thiếu sót, chúng tôi thành tâm kính mong nhận được sự góp ý, phản hồi từ quý bạn đọc. Xin chân thành cảm ơn những ý kiến quý báu.

Đà Nẵng, mùa Hạ năm 2011
Nguyễn Văn Hoàn

